

מעדני אשד

פרשת אחרי – קדושים – שנת תשפ"ה – גליון תתרמ"ז
שנה 22 לממלכת התורה מעדני אשד

שאלות וחקירות בענייני פרשת השבוע

י"ל ע"י מכון "מעדני אשד" בית שמש

יש להקשות: מהא דאיתא בגמ' חולין פ"ד ב' דרש רב עינא אפיתחא דבי ריש גלותא השוחט לחולה בשבת חייב לכסות, אמר להו רבה אשתומם קאמר לישמטו לאמוריה מיניה, ורש"י אשתומם קאמר דבר תימה הוא אומר לישמטו לאמוריה מיניה, לישנא אחרינא גרסי' אי בשמא קאמר אם בשמו הוא אומר לישמטו לאמוריה לישמטו את האמורא מלפניו לביישו, הרי דמותר לבייש, דק מקשה בשו"ת משנה שכיר יור"ד סימן קס"ו.

איכא כמה תרוצים
א. צריך לחלק היכא דאמר דבר תימא ומתמיה לרבים שפיר מותר לביישו, כד מתריך בשו"ת משנה שכיר יור"ד סימן קס"ו.

ב. שאני התם דרצה להתיר כסוי בשבת דיש בה חילול שבת ע"כ הקשה לו מברייטא דהיכא דהוא להסיר מיכשול שפיר מותר לביישו, כד תריך בשו"ת משנה שכיר יור"ד סימן קס"ו.

ובזה מיישב מה שהקשה בשו"ת שאילת יעב"ץ חלק ב' במפתחות סימן ע"ה על הא דאיתא בגמ' תענית ט' עמוד ב' רב שימי בר אשי הוה שכיח קמיה דרב פפא, הוה מקשי ליה טובא, יומא חד חזייה דנפל על אפיה, שמעיה דאמר, רחמנא ליצלן מכיסופא דשימי. קביל עליה שתקווא, ותו לא אקשי ליה, מהא דאיתא חידוש גדול בספר חסידים סימן תתקע"ב דמי שהוא חריף ומפולפל ובעבור ענותנותו ילך במקום שהרב אומר לתלמידיו ההלכה ואותו הרב אינו חריף ומפולפל ויתבייש שזה יושב שם, אותו חריף חוטא אף על פי שאינו מקשה לו, ואולי מיירי שהיה נפ"מ להלכה ולמעשה ואז מותר,

ומביא דבספר סגולות ישראל ערך בושא הביא בשם ספר ערכי עלי שהגאון בעל סדר הדורות דרש ברבים והגאון בעל שאגת אריה היה בחור, והקשה לו וסתר דרושו עד שהוכרח להפסיק, ואז לטייה הגאון בעל סדר הדורות שיהיה תמיד נרדף, וכן הוא כנודע שהיה ריב ומדון בכל מקומות רבנותו, עד שלבסוף ימיו בא למין ושם מנוחתו כבוד.

האם יש איסור להקשות באמצע דרשה לרב או לדרשן מחשש שלא יוכלו לענות וייתבישו?

בפרשת קדושים ט"ז ה"ז הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא.

בספר החינוך בפרשת קדושים מצוה ר"מ כתוב דמפסוק הנ"ל למידים שלא לבייש אחד מישראל, וזה העוון יקראו רבותינו זכרונם לברכה מלבין פני חבירו ברבים, ואמרו בספרא, מנין שאם הוכחתו אפילו ארבע או חמש פעמים חזור והוכח, שנאמר הוכח תוכיח, יכול אפילו פניו משתנות, תלמוד לומר ולא תשא עליו חטא, שורש המצוה ידוע, לפי שהבושת צער גדול לבריות, אין גדול ממנו, ועל כן מנענו האל מלצער בריותיו כל כך, כי אפשר לתוכחה ביחוד ולא יתבייש החוטא כל כך.

איתא בגמ' מ"ק ה' א' רבי ינאי הוה ליה ההוא תלמידא, דכל יומא הוי מקשי ליה, בשבתא דריגלא לא הוי מקשי ליה, קריא עליה ושם דרך אראנו בישע אלקים תהלים נ' כ"ג ופרש"י בשבתא דריגלא לא מקשי ליה משום דאתי כולי עלמא לפירקא, ואי מקשי ליה ולא הוי מצי לפרוקי, הוי מיכסיף, קרי עליה ושם דרך שמחשב בשעות איזה מהן להקשות איזה מהן שלא להקשות.

ובמקום אחר איתא בגמ' פסחים ק"א א' גבי רבא בר ליואי דאיתק ההוא, משום דאותבין בפרקא הוה, ופרש"י שהקשה לי בשעת הדרשה וביישי ברבים שדרכו היה להקשות לו ברבים, היוצא מזה דאסור לבייש את הדרשן ברבים ע"י הקושיות להקשות לו דלמא לא יוכל להשיב.

גליון זה נודב ע"י ידידינו
איש החסד והמעש העומד לימין המערכת בכל עת
הרב אברהם רייך שליט"א ליקווד

לעילוי נשמת אביו
דודי היקר באנשים שעמד לימין המערכת בכל עת ועונה
שר החסד והמעש חזק ותמך אלפי לבבות נשברים בעין יפה
שלוחא דרבנן נאמן בית רבה"ק לבית צאנז
הנדיב הנכבד

הרב החסיד המפואר משה רייך ז"ל בן הרב שמואל רפאל ז"ל
נ.ל.ב.ע. בפתע פתאום - י"ז אייר תשע"ח - ל"ב בעומר
ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידינו
העומד לימין המערכת בכל עת
הגאון שמואל הלל הכהן נוטיס שליט"א ירושלים
ראש כולל בית מרדכי
לעילוי נשמת אשתו החשובה ע"ה
ביתה היה פתוח לרווחה - נשאה בעול חברותיה
זכתה להעמיד דור ישרים מבורכים בנין וחתנין רבנן
מרת חיה צפורה שיינדל ע"ה
בת הרב יעקב ז"ל
נפטרה י"ב אייר תש"פ
ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב לעילוי נשמת
עטרת משפחתינו
האשה הצדקנית והצנועה
משכלת ביראת השם
מופלאת בנועם הליכותיה וטוהר מדותיה
ה"ה מרת **חנטשה רחל גרינצווייג ע"ה**
בת מוה"ר **יהונתן בנימין הי"ד**
אשת אבינו הרב החסיד דוד יהודה ז"ל
נפטרה י"ב אייר תשע"ט
הונצח ע"י בניה
הרבנים הגאונים שליט"א

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרה"ג רבי **יוסף סג"ל לנדא שליט"א** לונדון
לרגל יומא דהלולא רבה
של זקינו הגאון הקדוש
בעל הנודע ביהודה זצוק"ל
החל ביום י"ז באייר - ל"ב בעומר
ת.נ.צ.ב.ה.
יהא רעוא שזכותו הגדולה
תגן עליו להתברך בכל מילי דמיטב

מדוע בזמן הזה אין מקפידים ששני הבעלי דינים יהא להם בגדים שונים באותו רמה הרי זה חיוב?

בפרשתן קדושים י"ט ס"ז בצדק תשפוט את עמיתך

איתא בגמ' שבועות ל"א עמוד א' מנין לשנים שבאו לדין, אחד לבוש סמרטוטין ואחד לבוש איצטלית בת מאה מנה, שאומרים לו לבוש כמותו או הלבשהו כמותך, ת"ל, מדבר שקר תרחק, כי הווי אתו לקמיה דרבא בר רב הונא, אמר להו, שלופו פוזמוקייכו וחותרו לדינא. **יש להקשות:** מדוע בזמננו אין אנו רואים שמקפידים על זה הרי זה חיוב גמור, כך מקשה בתורת חיים על הש"ס שבועות ל"א ע"מ א', וכן בב"ח חו"מ סימן י"ז, וכן בקצות החושן סימן י"ז, וכן בתומים סימן י"ז, וכן בסמ"ע שם.

איכא כמה תרוצים

א. דדוקא בכי האי גונא שזה לבוש סמרטוטין וזה לבוש בגד חשוב כל כך עד שהוא שוה מאה מנה דכיון דשל זה פחותין מאוד ושל זה יקרין מאוד יש לחוש שמא ישא לו פנים בשביל בגדיו היקרין כל כך אבל אם של זה חשובין ושל זה אינן חשובין לית לן בה דבשביל דבגדיו של זה חשובין יותר משל חברו לא ישא לו פנים. ולכך אין נוהגין האידנא לומר לבעל דין לבוש כמותו או הלבשו כמותך לפי שאין אנחנו רגילין לילך באיצטלית בת מאה מנה, ובשו"ע סי' י"ז כתב ואם היה אחד מהן מלוכב בבגדים יקרים והשני מלוכב בבגדים בזויים אומרים למכובד וכו' וצריך לומר דבגדים יקרים היינו דוקא בגדים יקרים הרבה כאיצטלית בת מאה מנה, כך תירץ בתורת חיים שבועות ל"א ע"מ א', וכבר מבואר בראב"ן שם, וכן בסמ"ע.

אבל ה"ח חושן משפט סימן י"ז **חולק על זה:** דכתב דמהגמ' שמעינן דאפילו בלבוש קטן כמו אנפלאות חשובים שהיו לאחד יותר מלחבירו הקפיד עליו שיהיו שניהם שוין, והילכך צריך לומר שאין הפירוש דאחד לבוש יקרים והשני לבוש בזויים, אלא או או קאמר דבין שהאחד לבוש יקרים אף על פי שאין השני לבוש בזויים או אחד לבוש בזויים אף על פי שאין השני לבוש יקרים אומרים לו הלבשהו כמותך דבעינן שיהיו שוים וכן מוכח בתוספתא דלעיל דלא תני בה סמרטוטין ואצטלית בת מאה מנה אלא סתמא תני בה משום רבי ישמעאל אמרו אומרים לו לבוש כדרך שהוא לבוש או הלבשהו כדרך שאתה לבוש וכן הוא בירושלמי פרק זה בורר סנהדרין פ"ג ה"ט.

ב. בזמן הזה אין לנו כח להעמיד משפטי הדת על תלם כי יד העשירים תקפה עלינו ודי כשיאמר לעני אל תירא וכו' וכ"כ מהר"ש לוריא ז"ל וכן אנו נוהגין, כך כתב ה"ח חו"מ סימן י"ז.

ובבבני יששכר תמח ד' ד' כסלו סבת ד' ס"ח מביא מהרמ"ע מפאנו דבר נפלא לפי זה: דהנה ע"י עיונות בנ"י וחטאם, נעשה לבושיהם אדומים כשני והקב"ה ית"ש לבושי' כתלג חור דניאל ז' ס' וא"כ כשהקב"ה עומד אתנו לדין, אומרים לו שילביש אותנו כמוהו, ובהכרח שיסיר מאתנו לבושים הצואים, וילביש אותנו מחלצות לבנות כשלג, וזהו כוונת הפסוק ישע"י א' י"ח "לכו נא ונוכחה יאמר ד", אין "נא" אלא לשון בקשה, שהקב"ה ברצותו לזכות את עם ישראל, אומר בא נא ונתוכח ביחד, שיהיו הקדוש ברוך הוא וישראל, כביכול בגדר של שני בעלי דינים, ולא בגדר דין ובעל דין, ואז כתורה יעשה, "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו", שהרי לבושו של הקדוש ברוך הוא כשלג לבן, והרי העשיר הבע"ד, צריך להלביש לעני הבא עמו כמותו, ועל ידי זה ממילא יזכו בדיון.

מדוע דווקא ביום ההילולא של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי מדליקים מדורות לכבודו?

יש להקשות: מדוע דווקא ביום ההילולא של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי מדליקים מדורות לכבודו ולא בשאר תנאים, מעדני אשר

נראה לומר טעם חדש ונפלא: ע"פ מה דאיתא בגמ' ברכות מ"ג ע"ב, ב"מ נ"ט ע"א, כתובות ס"ו ע"ב, סוטה י' ע"ב **אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בר יוחאי נוח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש ואל ילביץ פני חברו ברבים**, רואים שרבי שמעון רצה להמחיש לנו את גודל האיסור והסכנה מלבייש את אחרים, ועדיף להיכנס לאש ורתחת ולא לפגוע בשני ולעבור על האיסור דאורייתא של לא תשא עליו חטא, לכן המנהג לעשות מדורה כדי להרגיש ולהבין ולראות מה זה מדורת אש, וכל אחד יודע לשמור על עצמו שלא להתקרב לזה כך כל אחד ידוע להתרחק שלא לפגוע בחבירו וזה תורתו מגן לנו שלא לפגוע בחבירו זה מגן לנו.

מדוע החמיר רבי שמעון כל כך שלא לדבר דברים בטלים בשבת הרי הוא המיקל הגדול בהלכות שבת?

בפרשתן קדושים איש אמו ואביו תראו ואת שבתותי תשמורו

איתא בירושלמי מובא בתוס' שבת ק"ז ע"ב **דרבי שמעון היה לו אמא זקינה ודברה הרבה בשבת ואמר לה אימא שתקו שבת היום.**

יש להקשות: מדוע החמיר רבי שמעון כל כך שלא לדבר דברים בטלים בשבת, הרי רבי שמעון הרי המיקל הגדול בהלכות שבת דסובר דבר שאין מתכוין מותר, ומלאכה שאינה צריכה לגופה פטור, ולא סובר ממוקצה, מדוע לגבי האי ענינא החמיר כל כך, מעדני אשר.

נראה לתרץ: בפשטות כיון דהטעם שנצונו לשמור שבת כתוב בלוחות הראשונות משום דהקב"ה שבת בשבת צריכים אנו לשבות בשבת, א"כ אתי שפיר שהרי שביתת הקב"ה היו מדיבור, שהרי כל הבריאה היה ע"י דיבור כמו שנאמר בדבר ה' שמים נעשו, וביום השבייתה שבת מדיבור לכן אנו צריכים לשבות מדיבור לכן הקפיד רבי שמעון בר יוחאי שלא לדבר דברים בטלים בשבת שצריכים לשבות מדיבור דומיא דשביתת הקב"ה.

וכן איתא להדיא בגמ' ירושלמי שבת פרק ט"ו ה"ג א"ר אבהו שבת לה' שבות כה' מה הקב"ה שבת ממאמר, אף אתה שבות ממאמר.

וכן בפסיקתא פרשה כ"ג פסקא ג' אות ג' כתב שבת לה' אלקיך, רבי תנחומא ואמרי לה רבי אליעזר בשם רבי מאיר מה אלקיך שבת ממאמר אף אתה שבות מן המאמר.

וכן איתא בגמ' שבת ק"ט ע"ב אמר רבי אלעזר מנין שהדיבור כמעשה שנאמר בדבר ה' שמים נעשו.

וכתב במלא הרועים שם לבאר כוונת הגמ': כיון דכתיב את שבתותי תשמורו, והקב"ה ברא את העולם בדיבור כמו שכתוב בדבר ה' שמים נעשו, א"כ השביתה של הקב"ה היה של דיבור, א"כ לכך אנו צריכים לשבות מדיבור, עיין שו"ת דברי יציב אור"ח סימן ק"ח.

והשואל ומשיב בפרשתן קדושים בספרו דברי שאול כתב לפי זה דבר נפלא להסביר כוונת הפסוק בפרשת קדושים "איש אמו ואביו תראו ואת שבתותי תשמורו" דהיינו שאע"פ שצריכים לכבד את האב ואת האם, אבל את שבתותי השביתה שלי של דיבור תשמור דאם האב או האם מדברים דברים בטלים כמו אמא של רבי שמעון, מותר וצריך לומר ששבת היום ואסור לדבר דברים בטלים.

מעדני אשר לפי זה בארתי: הא דאיתא בגמ' שבת ק"ח ע"מ ב' אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי אלמלי משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלים, והקשו האחרונים וכי עם ישראל לא שמרו עדיין אף פעם שתי שבתות, ולפי הנ"ל אתי שפיר דשביתה בשבת מתקיים בשתי אופנים, בשביתה ממלאכה, ובשביתה מדיבור, ובה מעט נזהרים בזה בשבת ומזלזלין בזה שמדברים דברים בטלים וזה כוונת רבי שמעון אלמלי שמרו ישראל שתי שבתות, ממלאכה ומדיבור אז נגאלין, דרבי שמעון בר יוחאי לשיטתו שהקפיד מאוד בדבר זה, ושמחת דמצאתי דכן פירש החיד"א בספרו כסא דוד דרוש י"א.

יש להקשות: א"כ מדוע צריך פסוק מיוחד בגמ' שבת ק"ג דאסור לדבר דברים בטלים וילפינן מודבר דבר, הרי מהא דצריך לשבות כמו הקב"ה ילפינן, כך מקשה במתא דירושלם שם בירושלמי, כן הקשה בשירי קרבן שם.

ותרצו: דמהכא הו"א דוקא דיבור שמביא לידי מעשה דוגמת דיבור הקב"ה, ולכן כתיב ודבר דבר דבכל ענין אסור.

ובספר אגרת הטיול לרבי חיים אחי המהר"ל חלק הדרוש אות א' הקשה על הא דאיתא בגמ' שבת ק"ג ע"מ א' **אמירה לנכרי שבות**, ויש להקשות דלא היה לו לומר רק אמירה לנכרי אסור כדרך שאמרו בכל איסורי שבת, ומאי שנא לשון שבות דנקט, ושמעתי דנקט לשון זה, לפי שהבריות סבורים שאין שום חשש איסור מלאכה באמירה לנכרי, הואיל והישראל אינו עושה בעצמו מעשה, ולכן אמר דאמירה זו חשוב שפיר מעשה, שהרי הכתוב **אומר וישבות אלהים וגו'** ועל כרחך אותה שביתה אינה ממלאכה גמורה, שהרי כל העולם כולו במאמר נברא, נמצא שאמירה נקרא מלאכה, וביום השביעי כאשר שבת מאותה אמירה אמר וישבות, א"כ המונעים מאמירה לנכרי הוי נמי שביתה, ולהיפך נמי מי שלא מנע, הויא כעושה מלאכה גמורה על כן אמרו אמירה לנכרי שבות.

חשיב כהלכה

מדור זה נדבג ונערך ע"י ידידנו ר' מרדכי ויסקינד הגר שליט"א - מנהטן

חשיב כהלכה שנינו וידיעת ההלכה | כל ההלכות הם מעשים וחשונה ברורה

ידיעת הדף היומי-שבועות

- [א] **חידה.** מקור לסעודת סיום מסכת שאחד מסיים והשאר באים לשמוע וכולם נחשבים כחלק מהסיום?
- [ב] **יל"ע.** אם חרש כשר לראות את הנגע, דהרי שוטה וקטן כתב הרמב"ם להדיא שהוא כשר?
- [ג] **הכ"ת.** טועה בדבר מצוה ויהא חייב חטאת ומדוע שונה מכל טועה בדבר מצוה שהוא פטור מקרבן?
- [ד] **צ"ע.** מהיכן מוכח שב"ד של מעלה עונשין גם קודם גיל עשרים?

ידיעת ההלכה-שבת

- [ה] **נפילת תחבושת, חידוד.** ביום שישי נחבלו ר' שמעון ור' לוי בידם. לשניהם חבשו את היד עם תחבושת עליה נמרח משהח אנטבייטית. בשבת בצהריים נפלה התחבושת מהיד של ר' שמעון וכן מהיד של ר' לוי. שניהם הרימו את התחבושת והחזירו אותה למקומה. לר' שמעון מותר להחזיר את התחבושת ולר' לוי אסור. מדוע? (לשניהם אותו פצע, אותה תחבושת עם אותה כמות משהח, והם החזירו את התחבושת באותה צורה).
- [ו] **סלטול תפילין.** הרב וידר שכח ביום שישי את הנרתיק עם הטלית והתפילין במכוניתו. בשבת בבוקר חיפש הרב וידר את טליתו, כשנזכר שהיא במכונית, הלך למכונית (שאינו בה אזעקה ואין האור נדלק עם פתיחת הדלת וסגירתה), פתח את דלת המכונית, לקח את הנרתיק עם התפילין והטלית וסגר את דלת המכונית. האם מותר היה לו לעשות זאת?
- [ז] **גמר מלאכה בבישול, חידוד.** ר' אהרן ור' אליהו מקפידים לעשות בשבת בבוקר קידושא רבה כשעה לפני הסעודה ולאכול בקידוש זה הרינג (דגים מלוחים), כל אחד מהם קנה בשוק דג מלוח, שבגלל מליחותו אינו ראוי לאכילה כמו שהוא. בשבת בבוקר לקחו ר' אליהו ור' אהרן, כל אחד בביתו, כוס (כלי שני) ובו מים בחום של יותר מיד סולדת בו, והדיחו בו, כל אחד בביתו, את הדג המלוח שברשותו, ובכך הכשירו את הדגים לאכילה. ר' אהרן עשה בכך איסור תורה ולר' אליהו מותר לעשות זאת, (אמנם ראוי שיחמיר שלא לנהוג כך למעשה), הכיצד?

כללי השתתפות

- כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה, יהיה הגרלה על שני פרסים ע"ס 500 ₪.
- כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה.
- כל חודש, בראש חודש תערך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה ייבדקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
- ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
- שימו לב חשוב מאוד: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 0775558617 או במייל meir.s1000@gmail.com נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו, וכמו"כ שם מלא, כולל/י ישיבה. ועיר וטלפון וכמו"כ נא לציין על איזה פרשה השיבו. [לברורים ופרטים נוספים בטלפון 0533154010 בשעות הערב בין 8:00-9:00 בלבד]. השולחים בכתב יד, בפקס, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה. -יש עדיפות לשלוח התשובות מוקדם במייל כי כך זה ייכנס בעזרה"י לספר שיצא לאור בעתיד בל"נ.

הארות והערות ניתן לשלוח למחבר הרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א
053-3166560 | 0533166560@GMAIL.COM

מדוע ציונה התורה לכבד תלמידי חכמים הרי יכול לבא לידי גאווה וישכח כל מה שלמד?

בפרשתן קדושים י"ט ל"ב מפני שיבה תקום והדרת פני זקן.
יש להקשות: מדוע ציונה התורה לכבד תלמידי חכמים ולקום מפניהם, הרי איתא בגמ' פסחים ס"ו ע"ב 'שכל המתגאה חכמתו מסתלקת ממנו, א"כ כשהתלמיד חכם רואה שהכל נוהגין בו כבוד ועומדים מפניו יכול לגרום לו התנשאות וגאות, וישכח כל התורה שלמד, כך מקשה במהרש"ג על התורה פרשת ויקרא בד"ה אם הכהן המשיח יחטא, וכן הקשה הגאון ר"י בלזר לרבו הגאון רבי ישראל סלנט זצ"ל

איכא כמה תרוצים

א. נהי דבאמת לו לעצמו אין הדבר טוב מה שמכבדים אותו ועומדים מפניו ויכול הדבר להזיק לו, אבל מ"מ לאחרים הרואים הוא מעלה גדולה, שעל ידי זה יגברו חיילים גם הם ללמוד התורה, ולכן אף שלתלמיד חכם בעצמו אין הדבר לטובה, כי יוכל לגרום לו התנשאות וגאות, מ"מ הוא מוכרח לוותר על שלו לטובת העולם כי לאנשים דעלמא הוא לטובה גדולה מה שעומדים מפני תלמידי חכמים, כך תירץ במהרש"ג על התורה פרשת ויקרא בד"ה אם הכהן המשיח יחטא.
ב. כיון שכבר ציונה התורה כן ויש מצוה בדבר לכבד תלמיד חכם שוב אם אחד מכבד תלמיד חכם בשביל לקיים מצות השי"ת שוב לא יבא התלמיד חכם מזה לידי שום התנשאות, דאין שום דבר רע נשתלשל מקיום מצוה בשום צד אפילו בכמה וכמה השתלשלות, כך תירץ במהרש"ג על התורה, וכן הגאון רבי ישראל סלנט זצ"ל מובא בספר קדוש ישראל ע"מ ק"ח.
ומסיק: דזה דווקא באם קיום המצוה שמקיים הישראל הוא רק לשם קיום מצוה, אבל אם יש בה ח"ו תערובות איסור אז אין בזה השמירה דאז יכולה המצוה זו לגרום לאחר לבא על ידה לידי חטא.

ובזה מיישב הא דמצאנו בגמ' ירושלמי יבמות פרק ו' הלכה ו', וכעין זה איתא במדרש מובא בתוספות ישנים יבמות ק"ה ע"מ א' דאנשי עיר סימונייא באו לרבינו הקדוש שיתן להם בר שיוודע ללמוד וגם לדרוש ואמר להם שיש לו תלמיד בשם לוי בר סיסי שיש בו את כל התנאים הללו, עשו לו בימה גדולה ושאלו אותו שלש שאלות ולא ידע לענות עליהם, באו לרבי ואמרו לו שאינו יודע כלום, אמר להם תקראו לו שיבא לכאן, והגיע לרבינו הקדוש ושאל אותם את כל השלש שאלות שהם שאלו אותו וידע לענות על הכל, שאל אותו רבי למה להם לא ידעת לענות את כל השאלות, אז ענה עשו לי בימה גדולה והושיבו אותי עליה וטפח רוחי עלי וקרא עלי משלי ל"ב אם נבלת בהתנשא וגו' מי גרם לך להתנבל בדברי תורה על שנישאת בהן עצמך, חזינו מגמ' הנ"ל שאדם שיוודע כל התורה כולו כמו שהעיד עליו רבינו הקדוש והיה לו קצת גאות שכח את כל התורה ללא ואיום, והרי היה להם רק כוונה טובה, ואין הגיע כזה מכשול ללוי בר סוס, ולפי הנ"ל אתי שפיר משום דאנשים שעשו את כל הדבר הזה לא היה כוונתם לגמרי לשמים ולכן טפח רוחו עליו, ומדוקדק דברי תשובתו עשו לי וכו' היינו שתלה הסרחון בהמכבדים. ובזה מפרש באופן נפלא את הפסוק בפרשת ויקרא: "אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם" דהכוונה דאם הכהן המשיח נכשל בחטא מסתמא הוא בשביל שהעם שנהגו בו כבוד לעמוד מפניו, היה כוונתם בשביל חנופה ולא בשביל קיום מצוה לשם שמים.

וביור דברי אמת בפרשתן מפרש את הפסוק: מפני שיבה תקום וכו' ויראת מאלקיך, שכוונת התורה על התלמיד חכם שלא יהיה לו גבהות בזה שעומדין מפניו רק בושה ויראה כמו שמכבדין עבד לפני המלך.

האם יש חיוב לתלמיד חכם לגלות שהוא תלמיד חכם כדי שלא יכשלו בני אדם ולא יכבדו אותו?

יש לחקור האם יש חיוב לתלמיד חכם שמגיע למקום שאין מכירין אותו להודיע שהוא תלמיד חכם כדי שלא יכשלו שלא לכבד אותו **איתא בגמ'** נדרים ס"ב ע"א אמר רבא שרי ליה לאינש לאודועי נפשיה באתרי דלא ידעי ליה דכתיב מלכים א' י"ח ועבדך ירא את ה' מנעוריו, והא דכתיב משלי כ"ז יהלך זר ולא פיך זה במקום שמכירין אותו.
ולפי זה כתב המהרש"א דבר נפלא וז"ל ושלמה לא סתם דבריו דכולה מלתא בהאי קרא מפורש וה"ק יהלך זר דהיינו כשיודעים ממך, ולא דהיינו שלא יודעים ממך אז שרי לפיך להודיעך, ומקורו בזה"ק.
וכן איתא בגמ' פסחים פ"ו ע"ב שרב הונא אמר שהוא בעל השם ובמהרש"א הביא בשם ספר יוחסין דהכונה שאני מוסמך להוראה ובמקום שאין יודעין מותר לומר, עיין רש"י שם כתב פירוש אחרץ
ובשו"ת הרשב"א חלק א' סימן פ"ד תמה איך לא אמרו חייב לאודועי נפשיה, שאלו במקום שאין מכירין אותו לא יכבדוהו כדינו נאמצאו מקילין כבוד תורתו שלא מדעת, ועוברין כשוגגין או תאמר כנאוסין וחייב תלמיד חכם עצמו להודיעם כדי שלא ישגו ויכבדו וותרת.
ובשו"ת דברי יציב חו"מ סימן ד' תירץ: דאולי במחל על כבודו דכבודו מחול, כמבואר יור"ד סימן רמ"ב ס"ק ל"ב ובלא ידעי ליכא עונש כלל ולא הויה שגגה או אונס בעבידה דכבודו מחול, וכיון שהוא באתרא דלא ידעי הוה בצינעא שאין שבח לתלמיד חכם שלא ימחול, עיי"ש יור"ד סימן רמ"ג ס"ק ח' וסעיף ט'

חכתבים לחערכת

מדוע צדיקים המחזירים במצוות אין מחזירים למול בעצמ ביחם חרי מצוה בו יותר מבשלוחו

מה שהקשתם בשם מרן הדברי יציב זצוק"ל מדוע המהדרים במצוות לעשות בעצמם יש משום דמצוה בו יותר מבשלוחו, מדוע במצות מילה אינם מלים בנם בעצמם הרי מצוה בו יותר מבשלוחו, ותוצתם בכמה אופנים. **הגאון רבי ישראל שוורץ שליט"א רב קהילת צאנז ביתר, דומ"ץ שכונת גוש שמונים, מרכז החוראה, שערי חוראה, ור"מ בישיב"ג תורת שלמה זוהלי ירושלים** **[הערה זו לעילוי נשמת אבי הנח"צ חיים יעקב מנחם בן הרב עזריאל ז"ל]** נראה לומר לפמש"כ בתבואות שור יור"ד סימן כ"ח דטעם דמצוה בו יותר מבשלוחו, משום דאם שולח לעשות המצוה, הוי בדרך ביזוי מצוה, שמראה דהמצוה אינו חשובה בעיניו לעשותה בעצמו, ע"ש, ולפ"ז בחיתוך במילה כ"ע יודעים דמה שאינו מחתך בעצמו, הוא משום שאינו אומן לזה, ומילה צריכה אומנות, ובהכ"נ כשאינו עושה החיתוך בעצמו בלא הוי ביזוי מצוה, וממילא ליכא משום מצוה בו יותר מבשלוחו. ועוד יש לומר דבחיתוך בלא פריעה, כיון דק"ל שבת קל"ז מ"ל על ולא פרע כאילו לא מל, ליכא משום מצוה בו יותר מבשלוחו בחיתוך בלא פריעה, ואף לפמש"כ במ"א ובפ"מ"ג סימן תל"ב לגבי בדיקת חמץ וגם בבדיקת חמץ בחלק מהבית מתקיים מצוה בו יותר מבשלוחו, ל"ל דהוה רק בבדיקת חמץ לפמש"כ בש"ת נוב"ק ארח"סי מ"א ד"ה ארח"סי חמץ כח באמצע בדיקת חמץ א"צ לחזור ולבדוק משום חור חור וזוית שבודק קיים המצוה שאין ביעורו חמץ מעכב את זה ואם מבער כזית חמץ אין שיש עוד בשלח הרבה חמץ על כל כזית שביערי קיים מצות תשיבתו, משא"כ במילה בלא פריעה דאינו מצוה לכל, דהוי כאילו לא מל ולכשול דח"ל ה"ל, ובר מדין מבואר בש"ע הרב סימן תל"ב דגם בבדיקת חמץ ליכא משום מצוה בו יותר מבשלוחו רק כשבדק כל רשותו, ובספרי מועדי ישראל פסח הארכתי בזה.

הרה"צ רבי עזריאל ברוך בן חסד אהרונוביץ שליט"א רמח"ד בית שמש **[הערה זו לעילוי נשמת בן הרב אשר מאיר דוד]**

מה שהבאתם מהדברי יציב ז"ע שהסבירי לך לא נהגו הצדיקים בעצמם למול, דכיון דמצוה זו גדולה עד למאד יתגרה השטן ח"ו וע"י שליח לא יתגרה כ"כ היצר , ודומה ללימוד ח"ת ליציא שמינו שליחיו ללמד מאותו טעם, אולם מדברי הכתב סופר נראה דאדרבה, דעדיף שימול האב, וכיון שהאב מוהל הרי"ז כאילו מקריב קרבן זוורק דמו על המזבח, ולכן נאמר וימל אברהם וכו' כאשר ציוה אותו אלקים בכבודו ובעצמו ולא ע"י שליח, נראה להעיר, דלכאורה יש להביא ראיה לדבריו של הדברי יציב שעדיף מיני שליח משימול האב עצמו, והוא מהטעם שהובא בשו"ת תחם סופר אור"ח סי' ק"ט שעי' שממנה האב שליח יש מצוה כפולה לאב הן במצוות מילה ע"י השליחות וגם שיוכל לענות אמן ואע"ג דבעלמא מצוה יותר בו מבשלוחו הכא אפשר מצוה בשלוחו יותר מבו דע"י השליחות נתקיים שרר שניהם הן של מצוות מילה גופא, והן של העונה יותר מן המבדך משא"כ כשה"י מל בעצמו, אבל נשאר בצ"ע כי הוא חדוש, אלא שבמקום אחר ס"ל מרן החת"ס איפאכא, יעוי' החת"ס חולין דף פ"ז שכו' לבאר דהא דחידשה התורה מצוה מיוחדת על האב למול את בנו, היא חמצה שבגופו כמו תפילין שצריך להניח בעצמו ולא יכול לשלוח שליח מיוחד ראושו וזרועו של זה במקום ראשו וזרועו של זה, והרי יש פסוקים שחיבים למול ערלים והחיוב ממילא על השליח כמו על המשלח וא"כ למה אמרה תורה וימל אברהם את יצחק בן דמיניה ילפינן מצוה מיוחדת על האב למול, לומר שהמצוה בידו של האב דוקא כמו תפילין, וכ"ה מבואר בקצות החושן סי' שפ"ב סק"ב דהטעם של הרא"ש חולין פ' ביבול"ד סימן ה' דלא מהני שליחות במילה שהוא מצוה שבגופו, ועלה במחשבתי שלכך סמך הכת"ס בתשובותיו ביו"ד סימן קכ"א שמצוה בו יותר מבשלוחו גם במילה וכדברי אביו מרן החת"ס בחולין ודלא כהחת"ס בש"ע אור"ח שנוטה לומר רב חשבילה עדיף בשלוחו ויתגרא מבו אלא עדיין לא עלתה לנו ארוכה שהכת"ס באור"ח סימן כ"ד הביא את הקצות וחלק עליו שכתב שיש לתמוה דמילה הוא מצוה שבגופו, דיש חילוק בין תפילין ולולב שהלכו מתקיים בידו דוקא, אבל במצוות מילה אין הקפידא על גופו של האב אלא שיהיה הבן נימול על ידו והוא מצוות וכיון שעשה השליח יצא ד"ה המצוה מהחייב בה, וא"כ לכאורה יש סתירה בין ד' הכת"ס בשו"ת יור"ד שעדיף בו מבשלוחו ובאור"ח סימן כ"ד כתב דע"י השליח יקיים המצוה, ובע"כ יש לומר דסובר הכת"ס דמהני שליחות במילה דלא כהרא"ש והקצות דלא מהני אולם בכל זאת עדיף בו מבשלוחו.

הגאון שלמה לאבל שליט"א ורשלים

נראה לציין שמר"ח הגאון **רבי אלטר אליהו רובינשטיין זצ"ל נאב"ד אנטווערפן אשר חשבונו ביום ל"ג בעומר ימלאו שרידים נשפת לפרטורו**, דן בכע"ז בספרו שו"ת מגדנות אליהו ח"ב סי' כ"י בתשובה להג"ר ישראל שווארץ שליט"א רב דחסידי צאנז בעיר ביתר ובעא א"אם יש להקדיף לכתוב ס"ת בעצמו משום דמצוה בו יותר מבשלוחו באופן שאם ישכור סופר יהיה יותר מהודר, וכתב עפ"י דברי הייטב לב פרשת וישלח דיסוד וטעמא דמצוה בו יותר מבשלוחו הוא משום ביזוי מצוה, דהוי ביזין להמצוה כשיכול לעשות בעצמו ועושה ע"י שליח ע"י"ש. וכבר כתוב סברא זו בתבואות שור ששלמה חזקוני סי' כ"ח מ"ק י"ד וז"ל א"כ לסברא זו, בנדון דין שבורר שהסיבה שאינו עושה בעצמו אינו משום שאינו רוצה לטרודו, אלא אדרבה משום שרוצה שהמצוה תהא מהודרת יותר, בודאי אין בזה משום בזיון מצוה, אלא אדרבה הוא מראה בזה שהמצוה חשובה בעיניו, וממילא באופן זה לא שייך כלל דינא דמצוה בו יותר מבשלוחו, ובודאי עדיף שישכור סופר שיכתוב יותר מהודר, וה"ה כב"ד דאם המוהל מומחה יעשה המילה יותר טוב לא שייך כלל דינא דמצוה בו יותר מבשלוחו.

הרה"צ אליהו חן פור שליט"א כולל הליכות עולם, ירושלים

נראה לתרץ דסמכו על המוהל כעין תקנה שלא לבייש שאר האבות שאינם יודעים למול, כעין בעל קורא בס"ת של לבייש מי שאינו יודע עיין חוסי' בגמא ס"ו ושהיו מקריאים פ"י ביכורים לכל, ה"נ סמכו גם צדיקים על המוהל שלא לבייש מי שאינו יודע בחכמת המילה. ומ"מ מצינו להרבה גדולים שהיו גם מוהלים, כהג"ר צדק חוצקין, והג"ר בן ציון אבא שואל, והג"ר מאיר ברנסדנרפר זצ"ל. ושיבדלחט"א, הג"ר ראובן אלבז, והג"ר שלמה מחפוד, והג"ר יצחק כהן.

איזוה חיתר יש לאבדך לדבר לשון הרע על אשתו חרי זה איסור דאורייתא

מה שהקשתם בשם החפץ חיים על מה אדיתא בגמ' ברכות ח' ע"ס א', וכן יבמות ס"ג ע"פ ב' במערבא כי נסיב אינש איתתא, אמרי ליה הכי מצא או מוצא מצא דכתיב מצא אשה מצא טוב, מוצא דכתיב ומוצא אני מר ממות את האשה, דקשה איזה חיתר יש לאבדך לענות על אשתו שהיא רעה, הרי עובר על איסור דאורייתא של לשון הרע, ותוצתם בכמה אופנים.

הגאון המפורסם רבי שמאי קחת גראס שליט"א דומ"ץ מחזיקי חדת, אחבת תורה, הישר וחטוב, בית חוראה דשיבת מיר, לשכת הפוסקים בני ברק, עילית, אוצר הפוסקים סוורא, קני תורה מסגרת ירושלים **[כדורי]** נראה לתרץ, דמשמע במדרש שוחר טוב תילים מזמור נ"ג ששאלה זו היתה נשאלת על ידי אביו וקרוביו למחרת הנישואין, ואפשר שכונתם היה שאם היא אינה טובה ידריכו אותו איך להתמודד ולהרגיע אותו, ובכחאי גוונא מותר לספר, כיון שהוא לתועלת, ואפשר לפרש במערבא לפני שנאשה אשה והולך לחפש אשה אמרין ליה תחפש אשה טובה, ואל תסתכל על שאר דברים על חיצוניות או כסף או יחוס העיקר שהקין יהיה טוב דיש אשה טובה ויש אשה רעה, לכן תסתכל על הקין שזה העיקר, שתאה אשה טובה.

מדוע בזמננו אין אנו רואים שהמדבר לשון הרע מקבל נגעים

מה שהקשתם בשם אחרונים מדוע בזמננו אין אנו רואים שהמדבר לשון הרע מקבל נגעים, ותוצתם בשלשה אופנים נפלאים.

הגאון וגמילאל הכהן רובינביץ שליט"א מר"צ ברחובות מר"ס "גם אני אוחד" פרדס יוסף חחדש" על חמועדים נראה להעיר, דבספר הנפלא כרם אליעזר לאחור הגאון רבי אליעזר הכהן רובינביץ שליט"א על נגעים, סימן ז' הביא תירוצי נפלא מ"כ מרן האדמו"ר מאמונים בעל ה"חוקי חיים", זיע"א, שחסד עצום עשה ה' עם ישראל שבעה פסוקים לבין האומות שלא יתנגעו בכל אלה, למען לא יתבזו בעיני הגוים לאמר ראו כמה מכוערים ומואסים הם עם ה' חלילה וחס.

איזה חיתר יש לשבח חתן בחתונה ושבע ברכות, חרי מתוך שבחו יצא ליד גנותו

מה שהבאתם הפרקי דרבי אליעזר שחתן דומה למלך ומקלטין אותו איזה חיתר יש לשבח חתן בחתונה ושבע ברכות, חרי מתוך שבחו יצא ליד גנותו.

הרה"צ יעקב ישראל מיועזר שליט"א לונדון

נראה שהטעם למה מנשכים את החתן, ולא חוששים שיבא ליד גנותו, משום שחתן דומה למלך, וכשם שמגזימים את המעלות של מלך מן גומינים חלולות של חתן, וא"כ כולם יאמרו, כי לא המעלות שאומרים על חתן אמת, ולא יבא ליד גנותו.

הגאון מתתיהו ישראל חורוביץ שליט"א ילידוד מתבר ספר "אפרכות חיס"ל מסכת ברכות ראש כולל בעיירת דלי נראה להעיר, דרדית' בשם הגאון א"ל' ברוך פוקל זצ"ל דבפניו שאני דרבינוביץ דף י"ח איתא אמר רבי ירמיה בן אליעזר מקצת שבחו של אדם אומרים בפניו וא"כ ל"ל ד"ה דהטעם שמתוך סוכותו בא ליד רעותו הוא משום שכשמשמיט אזה טובה ע"ז חושבים לדלי ל"י האי טובה, וא"כ בפניו אין חסרון לשבחו דבפניו יש דין רק להגיד מקצת מהנשכים ואין לדייק כלום מההשטטס.

חאם יש איסור לדבר אחר שנשל מים אחרונים

מה שהבאתם את דברי המגן אברהם קט"ס שו"א שסובר שאסור להפסיק בדיבור אחר נטילת מים אחרונים ודחה את מה שהביא הסכף משנה גמג' ברכות דא אין מסיחין על כוס של ברכה שמשמש שדווקא משעת הגהת הכוס אסור ולא אחר נטילת מים אחרונים, ששם מדובר שנתנו לו את הכוס קודם שנטל מים אחרונים.

הרה"צ חיים שלום אהרונוביץ שליט"א ירושלים

נראה להעיר שבספרו של ר' יעקב בבל ישישכר על מסכת ברכות כתב לפרש דברי הגמרא שהכוונה אין מסיחין אחר ברכת המזון עד שותית הכוס, לפי זה אולי קשה בגלל על המגן אברהם, ועוד נראה ליישב בהקדם דברי הרשב"א חולין דף שכתב שדין מים אחרונים הוא משני טעמים: טעם אחד משום שלמים מהפסוק "והתקדשת והייתם קדושים" שהוא מדין קדושת שאסור לבדך עד שיתול ידיו וידיים מזהמים מסולין לברכה, אולם בחולין ק"ה משמע שהוא רק מחמת סכנה של מלך סדומית וכתב לחשב שלמבדך יש לו גם להטעם על התקדשות כיוון שהולך לבדך מה שאין כן לשאר המסבין שאינם מבדכים כן ויצאנו מפיו לא שייך הטעם על התקדשות רק הטעם של סכנה של מלך סדומית, ועתה נראה שכל מה שפסק המגן אברהם שאסור לבדך בשעת נטילת מים אחרונים והו' רק על המבדך כיוון שנטל ידיו מחמת הכנה לברכת המזון אסור לו להפסיק טרם הברכה, אולם לשאר המסבין אין איסור לבדך ואין נטייל ידיו כיוון שנטלן ידיו משום סכנה, ועתה נבאר שהגמרא ^{סנהדרין מדובר} שמבדך אחר מבדך עובר כולם ולכן לשאר האנשים היה מותר לבדך את שעת הגהת הכוס גם על המסבין חל האיסור לבדך כיוון שיוצאים ידיו חובת המבדך, וכמו שכתב הרמב"ם ששלם שאין מסיחין הכוונה על המסבין.

מי שאינו אומר מילה טובה לחבירו נענש בנגעים סתורם על גופו

מה שהבאתם לפרש מהמקור שהאסור לקצוץ גנע סתור עי"ד הוזה"ח דכמו דנגעים באים על לשון הרע, כן באים על מלין סבין דצריך לאומרו לכל אפרם.

הגאון שמש יחזקאל הכהן ראטה שליט"א ירושלים

נראה להסיר עוד מה שפירש בספר אפרות ח' ובספר ברכה יצחק דחטא של פק נטור בא על מאן דשתיק ממילין שהיה מחוייב ממתב סמילתם, כי השפלות הוא איתר שהוא שבעל דבר פורה על המקרא את עצמו ומונע את עצמו מהלרות דברים טובים לבני דורו, ותולדות הבית הוא כסיד החיל, שחיותו מכיח שאומר מלין טעין רק להתפאר בהם, והוא כסיד החילל שעשה לנו להתפארם, וגם להורות שיהיה גם המדבר טוב על חבירו שלא יבוא מתוך שבחו לבוא ליד גנותו, והוה כקרום ביצה דהוי מחליה דן ולכסוף נענש קשה.

הרה"צ יהושע יוסף שליט"א כולל בעולא בית שמש

נראה לציין דאמר תורה מרן הר"ח מבעולא ז"ע דאית ביה צדקה שנגעיים באים גם על לשה"י, וגם משום דברים שלא נאמרו מתבת סמילתם, כי השפלות הוא איתר ראה ונצרך לומר בעת שצו"ק, ולכן לוקח ב' צפורים אחד לשלוש שצריך לשותק מלשון הרע, השני ושלא את הצפור החי, שתוכל לטפוט בצפצופ קול, לרמוז לאנשים שצריכים לומר מילה טובה לחזקו ואינו אומרים

איך יכול להיות שדווקא ברקל שהמדבר שכולם חייבים לשתור חאמינו לעם הארץ על הסתרה

מה שהקשתם אין יכול להיות שדווקא ברקל שהמדבר שכולם חייבים לשתור, הרי איתא במשנה חגיגה ^{הערה} דעמי הארץ סתורים ברקל, ותוצתם בכמה אופנים.

הרה"צ נפתלי וויטנברג שליט"א קרית מלאכי

נראה לומר על פי מה שמבאתי בלקוטי שיחות קתן ל"ב עמוד 58 ואילך והיוצא משם בקצרה עם נופך מועט משלי , כל יהודי בחזקת כשרות ובפרט בעניינים חמורים שהוא מיוחד לשקר בכו וכו' , לכן עם הארץ סתור ונאמן בהג לפי הרמב"ם בגלל הקורבנות בתו שזה דבר רציון וחמור בעיניו ולכן מסתר עצמו בצורה רצינית. לפי רש"י על התורה, עם הארץ סתור בגלל שהוא מכין את עצמו בקדושת חתן, שהוא לא עושה מלאכה ומתלבש בבגדי תג ואוכל אוכל מיוחד וכו וממילא לא יאכלתו אלא בבחינת אוכל חולין כסתרם,אם כן הסתרה נובעת מצד החג ולא מצד הקורבנותבזבונה מדעת הרמב"ם.

 גליון זה נודב ע"י ידידינו הגאון דוד הלוי רובנשטיין שליט"א ירושלים רב בית המדרש המרכזי מגדנות אליהו לעילוי נשמת אביו הגאון האדיר רבי אלטר אליהו הלוי זצ"ל בן הרב אפרים פישל הלוי ז"ל גאב"ד אנטווערפן ומח"ס מגדנות אליהו נ.ל.ב.ע ליל ל"ג בעומר תשס"ה ת.נ.צ.ב.ה	 גליון זה נודב ע"י ידידינו הגה"צ שלמה לייב מונז שליט"א בית שמש אבד"ק טיטשין לעילוי נשמת אשתו הרבנית הצדקנית מרת איידל וויטא ע"ה בת הרה"צ רבי יואל מאסקאוויטש זצוק"ל אדמו"ר משאץ מונטריאל - ירושלים נפטרה ל"ג בעומר תשע"ה ת.נ.צ.ב.ה	 גליון זה נודב ע"י ידידינו הגאון רבי אלטר אליהו הלוי זצ"ל בן הרב אפרים פישל הלוי ז"ל גאב"ד אנטווערפן ומח"ס מגדנות אליהו נ.ל.ב.ע ליל ל"ג בעומר תשס"ה ת.נ.צ.ב.ה
 גליון זה נודב ע"י ידידינו העומד לימין המערכת בכל עת לעילוי נשמת הרה"ק רבי דוד מטאלנא זצוק"ל בן הרה"ק רבי מרדכי המגיד מטשערנאביל זצוק"ל לרגל יומא דהילולא החל ב'י אייר – ספירת נצח שבנצח יהא רעוא שזכותו הגדולה תגן עליו להתברך בכל מילי דמיטב	 גליון זה נודב ע"י ידידינו הרה"ג נחום יהודה שוורץ שליט"א מאנסי לעילוי נשמת זקינו הרב החסיד רבי מאיר שוורץ ז"ל בן הרב יהודה שוורץ ז"ל נ.ל.ב.ע ט"ז אייר תשס"ו ת.נ.צ.ב.ה	 גליון זה נודב ע"י ידידינו הגאון שמואל ראטה שליט"א ראש כולל ווידיטשקא בני ברק מח"ס ימוקי שבת ויו"ט על ש"ע הרב- ספרא דאפטרטא לעילוי נשמת אביו שר החסד והמעש יד ימינו של מרן הדברי יציב בכל מפעלות הקודש הרב החסיד המפורסם חיים אלטר ראטה ז"ל בן הרב ישראל אפרים פישל ראטה ז"ל נ.ל.ב.ע ט"ז אייר תשנ"ו ת.נ.צ.ב.ה

לתרומות לזיכוי הרבים בדחי' תבל ניתן להתקשר: 053-3168560